No. 1789 Zaterdag 13 April 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Algemeen Nederlandsch Verbond.

II.

Door plaatsgebrek gedwongen moesten wij in ons vorig nummer het verslag van de Algemeene Vergadering van het A. N. V. afbreken.

Een nieuw zeer verward dispuut ontspon zich, nadat de beslissing over wijziging van Art. 4 gevallen was.

Een reeks van vragen drongen nu nog meer op den voorgrond.

1o. Op welke wijze zal voortaan de keuze der Bestuursleden, door de leden moeten plaats vinden?

2o. Moet voortaan het Bestuur in zijn geheel of slechts ½ gedeelte elk jaar aftreden?

3o. Zal het Bestuur ook in het vervolg nog uit 9 leden bestaan of verdient het de voorkeur het aantal tot 7, tot 5 of zelfs tot 3 te verminderen.

Elk dezer punten lokte een langdurig debat uit.

Onder PUNT 1, *wijze van verkiezing* werd besproken, *a* zal de verkiezing plaats vinden op de Algemeene Vergadering alleen door de aanwezige leden? of *b* dienen *alle* leden die tot de Groep Antillen behooren, dus ook degenen die de Algemeene Vergadering om de een of andere reden *niet* kunnen bijwonen, in de gelegenheid gesteld te worden hun stem uit te brengen? *c* zullen dus *alle* leden door middel van stembriefjes, die bij het Bestuur worden ingediend, hun stem kunnen uitbrengen? *d* moet ook den leden der andere afdeelingen, dus der eilanden, datzelfde recht gegeven worden?

Het debat was zeer verward en moeielijk te volgen. Herhaaldelijk gebeurde het, dat men elkander niet eens begreep. Positief beslist is alleen het voorstel van den Secretaris, dat om practische redenen al dus gewijzigd werd: *Alle leden zullen in de gelegenheid worden gesteld* SCHRIFTELIJK *hun stem uit te brengen.*

PUNT 2. — Treedt het Bestuur elk jaar af in zijn geheel of slechts ½ gedeelte?

De Secretaris betoogde zeer overtuigend, dat wil het Bestuur met vrucht werken, het absoluut af te keuren is, dat het Bestuur *in zijn geheel elk jaar* aftreedt. In den loop van *één* jaar kan het Bestuur onmogelijk zich goed inwerken.

Dit argument klemt nog te meer voor zoover het den secretaris betreft. Vooral door de correspondentie met het Hoofdbestuur in Holland en met de Bovenwindsche eilanden, waardoor men, vooral tegenwoordig, maanden lang op antwoord moet wachten kan een secretaris in een jaar tijds zich onmogelijk voldoende op de hoogte stellen. En het meeste werk komt, zooals iedereen weet, op den secretaris neer. Hoewel door deze redeneering niet ten volle overtuigd wilde de Heer Welling er toch wel vrede mede nemen, dat het Bestuur *slechts voor een gedeelte* elk jaar aftreedt. Hoofdzaak was voor hem geweest de wijziging van art. 4. Al het andere beschouwde Spreker maar als bijzaak.

PUNT 3: Het aantal Bestuursleden.

De Heer Welling stelde als axioma voorop: Hoe kleiner het aantal Bestuursleden is, des te vlugger werkwijze. Hoe grooter dit aantal is, des te logger lichaam. Daarom wilde Sp. in geen geval het aantal 9 behouden zien, maar het liever tot 7 terugbrengen.

De Secretaris merkte hiertegen terecht op, dat nu door wijziging der verkiezing *door de leden* er in het geheel geen rekening meer wordt gehouden met de kerkelijke of niet-kerkelijke richting der Bestuursleden en dus de tegenwoordige samenstelling van het Bestuur uit 3 katholieken, 3 protestanten en 3 Israëlieten geheel vervallen is, daarmee ook het hoofdbezwaar van den Heer Welling geheel is weggevallen, en het derhalve geen zin meer heeft toch nog tegen het getal 9 gekant te zijn.

Doch de Heer Welling wilde op dit punt van geen vergelijk weten.

Dr. Waterman stelde voor om in plaats van 9 of 7 leden het aantal tot 3 te beperken. Toen het bleek dat dit laatste voorstel moeielijk een meerderheid zou vinden, stelde de Heer Bart voor, het aantal op 5 te bepalen. Doch Dr. Waterman bleek bijzonder veel voorliefde voor een drietal te hebben, en handhaafde zijn voorstel.

Bij zooveel variatie viel het aan de vergadering moeilijk een keuze te doen. Er werd veel over en weer gepraat, het rumoer nam toe. Maar tot stemming kwam men niet.

Eindelijk deed het Bestuur bij monde van den Secretaris aan de Vergadering het zeer wijze voorstel, om een commissie te benoemen, om het geheele reglement te herzien, met inachtneming der reeds gevallen beslissing, dat het Bestuur uit en door de leden zal worden gekozen.

Tot leden dezer commissie werden bij acclamatie benoemd de Heeren: Meerdink, Haim Cohen Henriquez, de la Try Ellis, Manuel, en de Secretaris.

In den loop dezer disputen werd er de aandacht op gevestigd dat wanneer dit gewijzigd reglement door de leden en ook in Holland door het Hoofdbestuur zal zijn goedgekeurd, het tegenwoordig Bestuur der Groep Antillen in zijn geheel zijn ontslag zal indienen.

Hiermede was de Vergadering eigenlijk afgeloopen, doch de Heer Welling vroeg en verkreeg nogmaals het woord, en zegt dat bij een vorige Vergadering men hem verkeerd schijnt begrepen te hebben.

Dat wil hij hier even recht zetten Spreker is *niet* tegen het verleenen van studiebeurzen in het algemeen, maar wel tegen het verleenen van studiebeurzen voor de opleiding van onderwijzer of onderwijzeres. Hij is wel voorstander om ze aan te wenden voor vakonderwijs.

De Voorzitter meende gerechtigd te zijn over deze aangelegenheid den Heer Welling het woord niet te kunnen verleenen, aangezien de Heer W. slechts 2 voorstellen ter behandeling voor dezen avond had opgegeven. En deze beide punten waren nu afgehandeld.

De Heer Welling ging hierin met den Vr. volkomen acoord.

Doch het was ook zijn bedoeling niet van deze zaak een voorstel te maken. Maar in elke vergadering is het gewoonte in rondvraag te brengen of de leden nog eenige op- of aanmerkingen te maken hebben. Alleen in dezen geest wenschte hij zijn woorden beschouwd te zien. De heer W. herhaalde nog eens zeer duidelijk, dat hij er absoluut tegen is, dat de studiebeurzen, waarover het Groepsbestuur kan beschikken, gebruikt worden voor opleiding van onderwijzer(es) doch motiveerde op geen enkele wijze zijn opvatting. En niemand had nog verder lust op deze nieuwe kwestie in te gaan. Wat ons ten zeerste spijt, want wij waren zeer benieuwd, wat de heer W. tot verdediging zijner meening zou hebben aangevoerd.

De Heer W. heeft zich op deze Vergadering als een radicale hervormer doen kennen. Wij betwijfelen of het een hervorming ten goede is, en zijn ernstig beducht, dat zijn optreden den vrede en zelfs het voortbestaan van de Groep Antillen van het A. N. V. in gevaar zal brengen.

Alvorens de Vergadering te sluiten, nam de Secretaris het woord. Spr. verklaart, dat hij stellig verwacht had, dat de Heer Welling heden avond zijn excuses had aangeboden voor de wijze, waarop hij in de Alg. Verg. van 9 Maart tegenover het Bestuur was opgetreden.

De Heer Welling hield daarentegen vol, dat zijn houding volkomen correct was geweest. Alleen gaf hij toe, dat zijn toon ietwat ontstemd was geweest. Doch dat was niet te verwonderen. Wanneer iemand ontstemd is, kan het niet anders, of zulks moet ook uit zijn toon blijken. Alleen verklaarde de Heer Welling, dat hij niet de bedoeling had gehad, het Bestuur te grieven.

Hierbij was de Vergadering afgeloopen. Het was intusschen reeds half elf geworden.

Begrooting voor het Dienstjaar 1919.

Voorloopig Verslag.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Algemeen was men van oordeel, dat de ontwerpelijke begrooting, vooral ook in verband beschouwd met de bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp—begrooting, een van de belangrijkste is, die ooit den Kolonialen Raad hebben bereikt

In de eerste plaats om de aanzienlijke bedragen, die voor nieuwe maatregelen en werken worden aangevraagd, doch nieuwer om het financiëele plan, dat in de Memorie van Toelichting ontwikkeld wordt.

Het Bestuur, of liever de Regeering, schijnt zich gouden bergen voor te stellen van de toekomst van Curaçao: havenverbetering voor Curaçao, Aruba en Bonaire, drinkwatervoorziening voor Willemstad, meteorologisch station voor Curaçao, draadlooze verbinding met St. Martin en daarbij een sanitaire dienst, zooals er misschien in vele groote steden of plaatsen geen gevonden wordt.

Inderdaad — de Afdeelingen gaven dit gereedelijk toe— laat de toekomst zich voor Curaçao in vele opzichten alleszins gunstig aanzien. De terstond na het intreden van den wereldvrede te verwachten uitvoer op groote schaal van de phosphorzure kalk uit Curaçao en het bedrijf van de Petroleumraffinaderij te Willemstad kunnen zeer zeker factoren blijken van op het oogenblik nog onberekenbaren invloed op den economischen toestand.

Uit het oog dient evenwel niet verloren, dat de beide genoemde bronnen van welvaart toch altijd van eenigszins onzekeren aard zijn.

De mijnen van Santa Barbara zijn,— hoe rijk ook— niet onuitputtelijk. Vroeg of laat komt er een einde aan dit bedrijf. De Curaçaosche Petroleum Maatschappij is voor haar grondstof afhankelijk van landen, waar de verschillende politieke partijen zich periodiek met de wapens in de hand de bestuursmacht betwisten. Men weet nog niet welken invloed deze omstandigheid op de ontwikkeling van het petroleumbedrijf zal uitoefenen.

De afdeelingen meenden dan ook, hoe gaarne zij ook het optimisme van de Regeering ten aanzien van Curaçao zouden deelen, tot ingetogenheid te moeten raden, waar het geldt maatregelen van verstrekkende beteekenis. Hoe hooger de verwachtingen gespannen worden, des te griévender zijn eventueele teleurstellingen.

Op gezonder en duurzamer grondslag dan op het hiervoren gnoemde mijnontginnings— en petroleumbedrijf rusten, meenden een paar leden, de verwachtingen van hen, die van het slagen van de sisalcultuur op Curaçao een innerlijk gezond economisch bestaan voor Curaçao verwachten.

Tonnen gouds, zooals tijdelijk misschien de andere hierboven genoemde bedrijven, zal deze cultuur wel nimmer in de Koloniale kas kunnen werpen, maar haar groote beteekenis zit in haar duurzaam karakter. De leden aan het woord hadden met voldoening geconstateerd, dat de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij thans over het stadium van proefnemingen heen schijnt te zijn, hare bouwplannen voorloopig opgeschort heeft en eindelijk op commerciëele wijze het bedrijf heeft aangevat.

Ook van de geregelde verbetering van de strooheeden nijverheid, van verbetering en uitbreiding van de aloëcultuur op Aruba en Bonaire en van de katoencultuur op de Bovenwindsche eilanden verwachten verschillende leden eenige verbetering van den economischen toestand.

Aan den anderen kant wordt niet zonder bezorgdheid opgemerkt, dat in den laatsten tijd, niettegenstaande de werkgelegenheid in overvloed en loonen als nooit te voren, verscheidene honderdtallen arbeiders van Curaçao naar Cuba emigreeren, waar de loonen bijzonder hoog schijnen te zijn.

Wat den loonstandaard betreft kan Curaçao met het rijke suikerland Cuba niet wedijveren en menig bedrijf heeft van het geconstateerde begin van emigratie reeds nadeel ondervonden.

De ontwikkeling van een financiëel plan voor de Koloniale financiën hadden verscheidene leden, die de lijdensgeschiedenis van het Surinaamsche plan—Idenburg nog versch in het geheugen hebben, met gemengde gevoelens begroet. Niet dat zij niet van ganscher harte er toe zouden willen medewerken, om, zooals de Memorie van Toelichting dat zegt, „door gepaste zuinigheid en door uitbreiding der middelen op den gewonen dienst" zoo spoedig mogelijk tot geldelijke onafhankelijkheid van de Kolonie te geraken, maar omdat juist het streven van den Raad naar gepaste zuinigheid bij Bestuur en Regeering steeds zoo weinig waardeering heeft gevonden.

Als het ware stelselmatig worden alle posten, die door den Raad van de begrooting worden afgevoerd, er door de Regeering wederom op gebracht.

En nu zegge men niet, dat het dan gewoonlijk posten heeft gegolden, die op de begrooting waren gebracht met het doel om te trachten den economischen toestand te verbeteren — buitengewone uitgaven dus, die het Moederland toch bereid is te blijven bijdragen. Dit toch zou in de eerste plaats niet geheel juist zijn en in de tweede plaats ook ten aanzien van buitengewone uitgaven dient een verstandige zuinigheid te worden toegepast.

De voornaamste schaduwzijde van een financiëel plan is dan ook deze: dat men zich allicht laat verleiden het met de buitengewone uitgaven niet zoo erg nauw meer te nemen en daardoor ook de blijvende verzwaart.

Uit dit alles mag echter niet worden afgeleid, dat de Afdeelingen tegen een financiëele regeling als de ontworpene in beginsel bezwaar hadden. Niemand zal ontkennen, dat er verschil bestaat in den aard van de verschillende uitgaven en inkomsten, in de uitgaven vooral.

Een redelijke onderscheiding dier uitgaven bevordert een juist inzicht in den financiëelen toestand en wordt dan ook in de handelswereld in geen enkele boekhouding gemist. Men wenschte er alleen maar voor te waarschuwen, dat de nu gemaakte onderscheidingen geen aanleiding zal geven tot het volgen van een minder voorzichtig financiëel beleid en daarbij tevens het vertrouwen uit te spreken, dat in den vervolge aan den Raad, op wien ten opzichte van de dekking der uitgaven grooter verantwoordelijkheid tegenover de belastingplichtigen zal worden opgelegd, een grooteren invloed op het eindcijfer der begrooting zal worden gelaten dan tot dusverre het geval is geweest.

Wat de beginselen der gemaakte onderscheidingen betreft, kon men zich, vooral waar die onderscheidingen in deze begrooting slechts theoretische waarde hebben, in hoofdzaak wel daarmede vereenigen.

Opgemerkt wordt alleen, dat het redelijker zou zijn alle uitgaven in het belang der strooheedennijverheid, aan den landbouw, de veeteelt, enz. (waaronder natuurlijk ook die voor den katoenbouw op St. Eustatius), dus ook de traktementen en toelagen van het personeel, onder „buitengewoon" te brengen.

De renten van voorschotten uit 's Rijks schatkist leken beter op haar plaats onder „gewoon," terwijl ook het onderhoud van gebouwen, wegen enz. — tenzij het een zoo groote herstelling betreft, dat men van een nieuw gebouw of een nieuwen weg zou kunnen spreken — onder den gewonen dienst zou zijn te brengen.

Verder zouden misschien ook de blijvende uitgaven van het radiografisch station op Daniël en van de voorgenomen inrichting op St. Martin, waarmede meer een rijksbelang dan het zuiver koloniale betrokken is, onder de rubriek „buitengewoon" zijn te brengen.

In elk geval vertrouwde men, dat het financiëele plan door de Moederlandsche Regeering nooit zal worden opgevat als een wet van Meden en Perzen, waaraan steeds, *onder alle omstandigheden*, angstvallig de hand zal moeten worden gehouden.

Het ontwerp in zijn onderdeelen beschouwende, had het vele leden in de eerste plaats getroffen, dat de uitgaven van den geneeskundigen dienst zich zoo snel en zoo sterk hebben uitgezet.

In het leven geroepen, vooral naar aanleiding van het geschrijf over het teveel voorkomen van geslachtsziekten onder de bevolking, grijpt de Openbare Gezondheidsdienst om zich heen op een wijze en in een tempo, die door al wie behalve op sanitaire ook op andere belangen het oog gericht moeten houden, kwalijk kunnen worden goedgekeurd.

Met verschillende maatregelen en plannen van dat Departement gaat de raad, zooals reeds gebleken is, volkomen accoord of laat zich leiden door het oordeel van den deskundigen leider van het genoemde departement.

Maar beslist, zoo meenden verscheidene leden, behoort stelling genomen te worden tegen den geest, die van het Departement schijnt uit te gaan om, zonder te letten op de uitgaven, aan het hervormen te gaan.

Gevraagd werd waarom in dezen duren tijd tot den bouw van barakken is besloten ter vervanging van de gebouwen op het etablissement Beekenburg.

Zijn die gebouwen, op de plaats waar ze staan, op eenmaal zoo onbruikbaar of ongeschikt gebleken, dat terstond, ongeacht de kosten, tot deze hervorming moest worden besloten? De Koloniale Raad weet niets van de redenen, die tot deze beslissing hebben geleid, is er niet in gekend geworden, maar naar buiten is, voor zoover men weet, niets gebleken wat de groote uitgaven kan rechtvaardigen. En het is nog de vraag of men er gedurende den oorlog in zal kunnen slagen de noodige materialen te bekomen om het werk ten einde te kunnen brengen. Een weinig minder voortvarendheid, die ten deze misschien toch niet tot het doel zal leiden, zou de schatkist waarschijnlijk duizenden hebben bespaard.

Het ontwerp op begraafplaatsen en begrafenissen, (waarvan het Voorloopig Verslag kort na dit verslag zal verschijnen) achtte men ook al een bewijs, dat, zonder noodzaak en zonder met de plaatselijke omstandigheden genoeg rekening te houden, tot hervorming worde overgegaan.

Eenige leden vroegen dan ook of de hygiënische toestanden van Curaçao onder de vroegere regeling zooveel te wenschen overlieten, dat een zoo ingrijpende en kostbare her-

vorming geboden was. Deze leden waren steeds onder den indruk geweest, dat de sterftecijfers van Curaçao over het algemeen een zeer goed figuur maakten en dat voor de jaren, die misschien ongunstig afsteken bij den algemeenen regel, de oorzaak van de groote sterfte als het ware met den vinger aan te wijzen valt: ondervoeding tengevolge van ongunstige economische omstandigheden. Gaarne zouden deze leden dan ook van het Bestuur willen vernemen hoe onze sterftecijfers zich tot die van enkele andere plaatsen verhouden en verder of er op Curaçao bepaalde ziekten voorkomen, die op slechte hygiënische toestanden wijzen.

Bij Openbare Werken achtte men in de eerste plaats een woord van hulde aan den kundigen leider van het Departement, den ingenieur Van der Breggen, hier op zijn plaats voor de doortastende wijze, waarop hij, trots de vele moeilijkheden, die zich voorgedaan hebben, het werk der verbreeding en uitdieping van den havenmond van Willemstad tot een goed einde heeft weten te brengen.

De groote uitgaven aan de verbetering der haven van Willemstad ten koste gebracht en nog te brengen zullen; daar twijfelde men niet aan, zoowel direct als indirect de renten ruimschoots opbrengen.

Minder optimistisch dachten verscheidene leden over de verbetering van de Paardenbaai te Aruba.

Waren uit den boezem van den Raad reeds meermalen stemmen opgegaan voor de verbetering van gemelde baai, zulk een groot werk als thans in het voornemen schijnt te liggen had, volgens die leden, zeker niet in de bedoeling gelegen. Gaarne ontvingen zij eenige nadere inlichtingen omtrent de plannen van het Bestuur ten aanzien van dit werk.

Eenige andere leden achtten de ter uitvoering van het werk noodig geoordeelde som van f 354,000 ten volle gerechtvaardigd.

Nogmaals werd gewezen op de ongunstige cijfers van de budgetten van de Bovenwindsche eilanden. En die cijfers zullen nog veel ongunstiger worden als de nieuwe plannen ten aanzien van de rechtspraak, havenverbetering van St. Martin, draadloos station, stoomverbinding tot uitvoering komen.

Men wees er op, dat de kleine groep draagkrachtigen op het eiland Curaçao op den duur niet in staat zal zijn om de lasten van die eilanden te dragen. Zoolang dus ook die eilanden, die met hun drieën nog geen zeven duizend zielen tellen, op de tegenwoordige wijze beheerd worden, zal er van sluitende begrootingen moeilijk sprake kunnen zijn.

Een stoomverbinding kost alleen reeds meer dan die eilanden aan belastingen kunnen opbrengen.

Slechts dan zou zulk eene verbinding zonder al te groote offers in stand gehouden kunnen worden, indien zij ook over andere Antillen, speciaal Sto. Domingo, kon gaan. De verbinding van Curaçao en Sto. Domingo, waaraan reeds lang behoefte bestaat, zou dan tenminste een behoorlijk deel der bedrijfkosten kunnen goedmaken.

Voor een rechter, om uitsluitend hunne rechtszaken te behartigen, bieden, betoogden verscheidene leden, de Bovenwindsche eilanden geen arbeidsveld. Eén enkele kantonrechter in een drukke stad in Nederland heeft in een week meer rechtzaken te berechten dan in een geheel jaar op die eilanden kunnen voorkomen.

Als een goede oplossing ten deze werd door die leden aanbevolen het benoemen van een jurist tot gezaghebber van St. Martin.

Enkele andere leden konden met dat voorstel niet medegaan. Niet alleen dat op de Bovenwindsche eilanden meer zaken voorkomen dan men wel denkt, zoodat zij niet door één enkelen persoon, die tevens gezaghebber is, kunnen worden berecht, doch ook het vereenigen van de rechts- en de uitvoerende macht in één persoon is niet aan te bevelen, betoogden zij.

Het voornemen om door een omgaanden rechter op de Bovenwindsche eilanden recht te laten spreken kon bij enkele leden geen bijval vinden, zoolang de officieren van justitie, die de zaken moeten instrueeren en pasklaar maken voor den rechter, op de tegenwoordige wijze worden aangesteld.

Een lid beval het denkbeeld van plaatselijke bestemmingsbelastingen in overweging aan als een eerste stap in de richting van een gezond financiëel beheer.

Aan Koloniale Raad en Raden van Politie zouden de bevoegdheid moeten worden toegekend om, naar vast te stellen regelen, telken jare de middelen aan te wijzen (bijv. opcenten op zekere belastingen), waarmede bepaalde uitgaven van uitsluitend plaatselijk belang, als bijv. gewoon onderhoud der straten, verlichting enz. enz. zullen worden bestreden.

Een bescheiden stap in deze richting met eenigen steun uit de algemeene kas zou, meende dit lid, van groote opvoedende kracht kunnen zijn om het verantwoordelijkheidsgevoel van de vertegenwoordigers der bevolking te versterken.

Een lid keurde het af, dat de Gouverneur den heer Balaguer, die, naar de meening van dat lid, de aangewezen persoon was om te worden belast met het geven van onderwijs in het Spaansch, niet aan de Wilhelminaschool heeft willen werkzaam stellen, omdat hij „een afvallige priester” zou zijn.

Verscheidene leden keurden de handelwijze van den Gouverneur volkomen goed en een paar dezer leden gaven te kennen, dat, had de Gouverneur den heer Balaguer benoemd, zij hunne dochters van de school zouden hebben genomen.

Eenige andere leden betoogden, dat de Gouverneur heelemaal vrij is in het benoemen en aanstellen van personen.

Enkele leden zouden gaarne kennis willen nemen van de verslagen der Schoolcommissie en van den Inspecteur van het Onderwijs omtrent den stand van het onderwijs over het afgeloopen jaar.

Eenige leden vroegen of de nieuwbenoemde Landbouwkundige geen middel kent tegen de rupsen- en vliegenplaag, die periodiek de maïs vernielt en zouden ook gaarne worden ingelicht welke resultaten de heer van Breemen verkregen heeft van zijne pogingen tot de bestrijding van de ziekte onder de dividiviboomen.

Enkele leden drongen er op aan, dat ook op Pietermaai een algemeene begraafplaats zal worden gebouwd.

Een paar leden uitten hunne bevreemding over de mededeeling in de Memorie van Toelichting, dat nu alle verpachtingen van pachters van domeingronden zijn geschied.

Als men maar even het Koloniaal Verslag raadpleegt, dan blijkt het toch, dat er toch maar een betrekkelijk zeer gering aantal verpachtingen hebben plaats gehad.

Deze leden zouden niet veel meer over het onderwerp zeggen, maar konden alleen de opmerking niet achterwege houden, dat het h. i. beter ware geweest, zoo het Bestuur van den beginne aan openhartiger tegenover den Raad was geweest en ronduit had gezegd, dat niet de verplaatsing der pachters het hoofddoel van den aankoop van de plantage Dokterstuin is geweest.

Artikelen.

Art. 33a. Door eenige leden werd het voorstel gedaan, het uitgetrokken bedrag elk jaar om de beurt aan een der praktizijns toe te kennen, die dan gedurende dat jaar aan alle onvermogenden, die zijn bijstand noodig hebben, dien kosteloos moet verleenen.

Art. 39. Enkele leden konden nog steeds het nut der boschwachters niet inzien. Waarom op Curaçao op een enkel complex domeingronden wel boschwachters en op andere niet?

Art. 44a. De vraag werd gesteld hoe het vervoer van brievenmalen van en naar Aruba plaats vindt en of voor dat vervoer geen betaling gedaan wordt.

Art. 50. Verscheidene leden vroegen of er bij den post voor draadlooze telegrafie op Daniël een verzendstation zal worden aangebracht. Zonder verzendstation is het nut van dien post voor Curaçao niet heel groot.

Art. 70. Eenige leden konden de opmerking niet achterwege houden, dat de resultaten van het onderwijs de zeer sterke stijging der uitgaven kwalijk rechtvaardigen.

Art. 73. Gevraagd werd of de tegenwoordige regeling der lessen het den onderwijzers niet te druk maakt en alzoo schadelijken invloed uitoefend op hunne hoofdbezigheden aan de school.

Art. 74. Men vroeg met hoeveel leerlingen de cursus dit jaar is begonnen en of de onderwijzer aan dien cursus de akte van bevoegdheid heeft.

Art. 80. Men gaf te kennen, dat men zich het recht voorbehoudt om bij de behandeling van het ontwerp van de nieuwe onderwijsverordening deze aangelegenheid van alle kanten te bezien en dat aan het passeeren van den post geen consequentie moet worden gehecht.

Art 84d. Gevraagd werd naar het nut, dat de kolonie van den raadsman in de landbouwzaken ooit gehad heeft.

Art. 87b. Met het oog op een ziekte onder de geiten, die zich kort na het invoeren op Curaçao van rasgeiten van Barbados heeft voorgedaan en die den veestapel heeft gedecimeerd, rieden verscheidene leden de grootste voorzichtigheid aan bij verder invoeren.

Een lid vroeg of het niet mogelijk zou wezen, dat het Gouvernement ook de verbetering van het runderras ter hand nam, vooral met het oog op de melkvoorziening van Willemstad.

Voor vele planters is het invoeren van een goeden dekstier uit de Vereenigde Staten van Amerika een te kostbare, en vooral een te gewaagde onderneming. Er zou al veel gewonnen zijn, indien het Gouvernement althans de risico op zich kon nemen tegen een kleine premie, waardoor de maatregel op den duur geen uitgaafpost voor de Koloniale kas zou behoeven te beteekenen.

Art. 87c. Hoe komt het — zoo werd gevraagd — dat zoo weinig gebruik wordt gemaakt van den motorploeg, die toch zulk een nuttig werktuig is.

Art. 91. Eenige leden waren van oordeel, dat, nu men het getal der gouvernements-geneeskundigen zoo aanzienlijk wil uitbreiden als wordt voorgesteld, de bezoldigingen, die niet lang geleden zijn herzien en verhoogd, niet zoo hoog behoeven te zijn als thans voorgesteld.

Andere leden meenden, dat de gouvernements-geneeskundigen wel behoorlijk bezoldigd moeten zijn, maar hadden bezwaar tegen de groote uitbreiding van het aantal.

Zoo zouden zij dan ook de buitendistricten alleen door drie geneeskundigen bediend willen zien instede van door vier.

Nog andere leden meenden, dat die districten zelfs met twee geneeskundigen er beter aan toe zouden zijn dan zooals zij dat tegenwoordig zijn.

Art. 95d. Men vroeg hoeveel in 1917 de kosten van voeding van de in quarantaine gestelde personen hebben bedragen.

Naar het verscheidene leden wilde voorkomen, zullen de bedoelde kosten hoog op loopen, waarom zij in overweging gaven de quarantaineverordening zoodanig te wijzigen, dat zij kunnen worden verhaald op dengene, die in staat zijn om te betalen.

Art. 109. De wensch werd geuit, dat het reinigen der straten in den vroegen morgen zal geschieden en niet overdag zooals thans.

Men wees er op, dat de zindelijkheid der straten te wenschen overlaat en drong er op aan toe te zien, dat zij niet moedwillig worden vuil gemaakt en om tegen de personen, die zich aan die overtreding schuldig maken, met kracht op te treden.

Art. 120. Met verwijzing naar hetgeen omtrent den Openbaren Gezondheidsdienst is gezegd bij de algemeene beschouwingen, verklaarde men vrij algemeen zijn stem niet te kunnen verleenen aan dit blancocrediet.

Zijn in het algemeen blanco-credieten, zelfs voor omschreven doeleinden, weinig aan te bevelen, zulk een onbepaalde volmacht om over een onbepaald bedrag te beschikken voor in het geheel niet aangewezen maatregelen ging den afdeelingen wel wat te ver.

Art. 123. Gevraagd werd waarom de bezoldiging van den onlangs aangekomen ingenieur niet uitgetrokken is. Was bij de samenstelling der begrooting aan het Bestuur niet bekend, dat die ambtenaar zou uitkomen?

Art. 129b. Door sommige leden werd de noodzakelijkheid bepleit van den bouw van een barak, waarin patiënten, lijdende aan besmettelijke ziekten en die thuis niet behoorlijk verpleegd kunnen worden, behandeld kunnen worden, waartoe thans geen gelegenheid bestaat.

Art. 129l en n. Verscheidene leden gaven dringend in overweging deze werken, die in normale tijden onderscheidenlijk f 7200 en f 5000 zouden hebben gekost en waarvoor thans de belangrijke sommen van f 13000 en f 19000 worden aangevraagd, werken, waarvan de uitvoering zonder eenig bezwaar enkele jaren kan worden uitgesteld, van de begrooting af te voeren en eerst als de tijden weder normaal zijn daarvoor redelijke credieten aan te vragen.

Art. 129o. Om dezelfde redenen als bij vorige begrootingen aangevoerd, verklaarde men zich vrij algemeen tegen dezen post en thans te meer, nu de loonstandaard en de prijs van materialen zoo hoog zijn.

Enkele leden bepleitten althans uitstel.

Art. 131. Gevraagd werd om eenige inlichtingen omtrent de plannen van het Bestuur ten aanzien van de havenverbetering. Eenige leden zouden gaarne inzage willen hebben van de zeker belangrijke rapporten van den Directeur der Openbare werken over dit onderwerp.

Art. 133a. Men wenschte te vernemen op welke wijze het Bestuur zich voorstelt de putten te verbeteren.

Eenige leden verwachtten niet veel heil van den maatregel, andere meenden dat het Bestuur in dit opzicht toch niet werkloos mag blijven.

Art. 140. Enkele leden noemden de bezoldigingen van den havenmeester-loods op Curaçao en den hulploods aan de St. Annabaai te laag in verhouding met de door hen gepresteerd wordende diensten.

Art. 141c. De wenschelijkheid, dat ook de Gezondheidsdienst over een motorboot kan beschikken, werd door eenige leden bepleit.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 5den April 1918.

De Rapporteurs,
Edwin Senior.
F. W. P. Winkel.

Het Celibaat van Priesters en Religieuzen.

De Fransche schrijver Henri Lavedan heeft een prachtig boek geschreven over het Fransche Huisgezin: *La famille française*, waarin hij achtereenvolgens behandelt, de leden van het gezin, de verschillende standen, de misstanden, vooral de schandelijke zonde, die de levenskracht van het volk ondermijnt en in egoïsme en zucht naar weelde en vermaak haar oorzaak vindt. Onomwonden verklaart hij dat alleen leven volgens de christelijke, de katholieke moraal verbetering kan brengen.

Naar aanleiding van het zoo vaak gehoorde lichtzinnige of boosaardige verwijt, dat het Celibaat van aan God gewijde mannen en vrouwen een maatschappelijk gevaar uitmaakt en als zoodanig bestreden dient te worden, heeft hij een geheel hoofdstuk aan dit onderwerp besteed.

Lavedan kan niet geheel als een der onzen beschouwd worden. Voornamelijk was hij bekend om zijn meestal zeer gewaagde tooneelstukken, die hij echter beweerde als een soort waarschuwing te hebben geschreven. In de laatste jaren werd hun toon steeds minder lichtzinnig. In Le Duel plaatste hij de geloovige en ongeloovige wereldbeschouwingen tegenover elkander en gaf aan de eerste beslist de voorkeur.

Misschien ook door den invloed der ernstige tijden thans door Frankrijk beleefd, is hij een ernstig schrijver geworden, die de zonden der maatschappij op even heldere als geestige wijze blootlegt, ze geeselt en als eenig geneesmiddel den terugkeer tot God en het opvolgen zijner geboden aanwijst. Het getuigenis van zulk een man, om zijn letterkundige verdiensten tot lid der Fransche Academie verkozen, verdient toch zeker op dit zoo vaak en zoo heftig aangevochten punt wel gehoord te worden.

Na eerst te hebben aangetoond, hoe dwaas het is van vrijdenkers en lauwe christenen te moeten hooren, dat het godedienstige Celibaat tegennatuurlijk is en onzinnig, dat de Kerk in stilte een strijd voert tegen het huwelijk, door het niet aan te moedigen maar de jeugd er van afkeerig te maken ten gunste van den ongehuwden stand, wijst hij er op, hoe Christus zoowel als de H. Paulus de superioriteit van het Celibaat aanprijzen alleen in het geval, dat de ongetrouwde zich aan God wijde.

Wanneer de groote Apostel der Heidenen zegt: Wie niet gehuwd is, houdt zich bezig met de zaken die in den Heer zijn, maar hij die getrouwd is, houdt zich bezig met de dingen der aarde: dan geeft hij de fondamenteele voorwaarde aan, waar aan deze ongehuwde staat moet onderworpen zijn. Waarom zou men zich dan verwonderen, dat men aan de religieuzen dat grootste offer vraagt, waarvan de strengheid zoovele kortzichtige menschen, zonder veel gewoonte tot nadenken, af schrikt, menschen, die niet willen zien of begrijpen? Omdat er niets zwaarders en verdienstelijkers kon geëischt worden van hen, die beweren zich geheel aan God te willen geven, moest juist dit worden geëischt van hun zelfverloochening: het Celibaat, de moeilijkste en steilste trap van het godedienstige leven, dat behalve en buiten de verzaking van het genot der zinnen ook in zich sluit dat der vreugde eener tedere en gedeelde liefde, de innigheid van den huiselijken haard, van de huwelijksgenegenheid, van de familiebanden, de ouderlijke liefde zoo edel en zoo zoet. Zij die niet vreezen dit vreesaanjagende besluit te nemen, kan men als oprecht beschouwen. De beslissing om deze daad te verrichten, is een bewijs voor hun goeden wil.

Wanneer men eenmaal overtuigd is en zich goed doordrongen heeft van dit beginsel, dan schijnt het godedienstige celibaat redelijk en noodzakelijk. Het is de logische en oprechte consequentie van een „bovenmenschelijk” besluit, dat hierdoor ontsnapt aan argumenten, die aan de orde zijn. Deze onbetwistbare waarheid doet zich onmiddellijk gelden, dat het eenige en afdoende middel om geheel in God te leven, bestaat in het nalaten van alles, wat, zonder bij anderen berispelijk of verboden te zijn, niet minder dreigt de genomen beslissing onuitvoerbaar te maken.

Het godedienstige celibaat staat de diepste en meest uitgebreide ontwikkeling toe van het inwendige leven; het verbreekt elke gehechtheid, het is door zijn karakter van algeheele verzaking de geestelijke voorbereiding bij uitnemendheid voor den dood.

Nu de tijd der anachoreten (kluizenaars in de woestijn) voorbij is en men niet meer zooals vroeger leven kan in de woestijn, heeft men slechts een hulpmiddel, wanneer men met de kracht er ook den wil toe bezit, de woestijn in zich zelf te scheppen, niet om er zich in te verschuilen in het egoïsme van een onbegrensde eenzaamheid, maar om zich te bezielen door de liefde voor anderen, door er een schuilplaats te geven aan alle offers en toewijdingen, waartoe men zich in staat gevoelt, als het ware de onvermoeide en milde vader er van te worden.

Het gezin van den monnik, van den priester, van de kloosterzuster, dat is hun naaste. Hun kinderen, dat zijn „hun daden,” „hun werken” die zij ontwerpen, scheppen, ter wereld brengen, voeden, opvoeden, en zonder onderbreking beschermen tot den ouderdom en de uitputting. Buiten de uitstekende redenen, die voor de organisatie der geestelijken, voor haar gehoorzaamheid, de handhaving van haar regels, de onkreukbaarheid van haar zeden en haar houding het celibaat noodig maakten, was dit vóór alles noodzakelijk in de uitoefening van haar bediening. Wat zou er komen bij den getrouwden priester van het geheim der biecht?

Eindelijk is dit de eenige staat, die de volstrekte en dagelijksche uitoefening toelaat van het goede, waarvan deze aan God gewijde personen hun eenige levensdoel hebben gemaakt. Zouden zij, wanneer zij belast en beperkt waren door de zorgen van het kleine gezin, zich met zooveel volheid en algeheele overgave kunnen schenken aan de belangen van het groote?

Zoo geraakt men door de overweging en de ondervinding er toe, ondanks alle sophismen die van alle kanten aangebracht worden, dat het niet slechts goed maar ook nuttig en noodzakelijk is, dat er priesters en nonnen zijn, dat eenigen van onze broeders en zusters zich de meest geoorloofde vreugden van den mensch ontzeggen, om beter mede te werken aan de algemeene hulpverleening.

En nu toont ons Lavedan de „bonne soeur,” de goede zuster, die in de volkswijk de kinderen leert, hen zelfs na het uitgaan der school, beschermt tegen de gevaren op straat, den jongen priester die catechismus geeft in de overigens ledige kerk, de broeders, die met hun jongens werk en spel deelen, de wezen, droeve kudde, waarvan de liefdezuster met haar dikke parapluie tot staf, de heilige herderin is. Hij laat ons in de werkplaatsen, de patronaten, de gasthuizen, de spijskokerijen binnengaan, overal „waar er houten banken, rietenstoelen staan, overal waar er gewerkt wordt en geleden, gesteund en opgebeurd, getroost en geholpen en wie kan dan nog zeggen, dat priester en religieuze bevepen in God, zich onttrekken aan hun plicht van menschelijke ontplooiing en sociale vruchtbaarheid? Zij vervullen dien op een andere wijze maar honderdvoudig meer dan de overigen.

En zoo bedriegt men zich ook door te denken, dat de kloosterlingen der contemplatieve orden tot niets dienen, hun land verraden en te kort schieten aan hun taak van mensch. Waarom hebben deze mannen en vrouwen gelofte van kuischheid afgelegd, hebben zij alles verlaten in de schaduw van het klooster, tot zelfs hun naam en zullen zij naamloos sterven, zooals zij hebben geleefd, begraven in de aarde, waarop zij het grootste gedeelte van hun leven geknield hebben doorgebracht? Zij hebben dat gedaan voor één ding, om dichter bij God te zijn en met Hem te spreken. Zij wilden bidden voor hen die niet bidden. Dit is een recht, zoo rein, zoo verheven, zoo eerbiedwekkend, dat men het niet weigeren mag aan hen, die het koopen door de geheele overgave van aardsche goederen.

Dat men dus ophoude aan de religieuzen maar vooral aan de priesters hun ongehuwdheid te verwijten. Dit slechte proces moet herzien en vernietigd worden. De priester heeft reinheid noodig, zij is zijn onweerstaanbaar prestige en de openbare meening, buiten echt godsdienstig gevoel, eischt ze van hem met een onverbiddelijke strengheid. Wat men van hem vraagt en verwacht

om hem te kunnen eeren, is de onberispelijkheid van zijn gedrag, zijn reinheid.

Naargelang hij haar toont, of er ontrouw aan is, heet hij een goede of slechte priester. Alle volkeren inderdaad konden niet laten het offer te waardeeren, dat de noodzakelijkheid van het celibaat oplegt aan de mannen door het priesterschap gewijd en zij toonen zich gunstig gestemd jegens het godsdienstige celibaat. De priester is vrij, maar het lijden, dat zijn besluit over hem brengt, doet hem niet wankelen; hij heeft dezen maatregel van tucht lief en begrijpt hem.

Toen de Revolutie in 1789 zich aanmatigde het celibaat op te heffen, maakte slechts een nietig deel der geestelijkheid er gebruik van, niet zooals men met oppervlakkige en schuldige lichtzinnigheid beweerde, omdat het in hun gewoonte lag, maar omdat het geweten protesteerde.

Het Celibaat der priesters en nonnen kan dus den verblinden of sectarischen geest ten spijt, niet beschouwd worden als een der oorzaken van de vermindering der geboorten. Deze vraag was het voorwerp van grooter strijd in de 18de eeuw. Maar sindsdien hebben de minst godsdienstige sociologen erkend, dat voorheen de godsdienstige roepingen zelfs het geboortecijfer deed stijgen, omdat de hoofden der gezinnen, die hierin eene vestiging zagen voor hun kinderen, welke hun zekerheid beloofde en vertrouwen inboezemde, er niet aan dachten het getal hunner kinderen te beperken.

En laten wij het eindelijk nog eens herhalen: die eerbiedwaardige ongehuwden en die jonkvrouwen, waarin het godsdienstige gezin van de geestelijkheid is samengesteld, werken dikwijls nog meer voor den huiselijken haard, voor zijn groei en rijkdom, dan indien zij een huwelijk hadden aangegaan zonder of met weinig nakomelingschap.

In plaats van zich te verzetten tegen de gezegende wet der vermenigvuldiging, kondigt de Kerk haar af *ex cathedra* en indien men een standbeeld moest oprichten voor den Heilige van het vaderschap, dan zou men het den „H. Vincentius à Paulo" aanbieden, omdat hij voor Frankrijk meer kinderen heeft aangenomen, gered en haar geschonken dan honderden vaders. M. S.

Javapost.

Oorlogservaring.

Het couranten bericht over het aftreden van den Roemeenschen minister-president „Bratiánu", brengt weer eens den strijd in herinnering, welke over de deelneming van Roemenië aan den oorlog is gevoerd.

Zoodra de wereldbrand uitbrak openbaarde zich ook in dat land een drijven, om zich in de worsteling te mengen.

Een machtige partij, onder aanvoering van eenige bekende politieke voormannen, waren daartoe ijverig in de weer, en natuurlijk liet ook de Entente, steeds op zoek naar nieuwe bondgenooten, zich niet onbetuigd.

Koning Karel was echter nadrukkelijk gekant tegen een ingrijpen van zijn land, dat, zooals later bleek sinds eenige tientallen van jaren door een geheim verdrag met de Midden-Rijken, althans met Oostenrijk, verbonden was.

Maar de oude koning stierf, en alдра verluidde, dat zijn neef en opvolger, wat het niet meedoen aan den oorlog betrof, minder stevig op zijn stuk stond.

Voorshands nam Roemenië echter een afwachtende houding aan.

Het wilde de kat uit den boom kijken.

Het zou zijn eigen, meest geschikte oogenblik kiezen, om het zwaard te trekken.

En hoewel de oorlogsdrijvers, in het land — en ook buiten het land — ongeduldig en ontevreden werden, bleef Bratianu aarzelen en legde hij, evenals de andere leden der Regeering, herhaaldelijk vredelievende verklaringen af.

Totdat hij — mede onder de pressie der Entente en met name van Rusland — het tijdstip aanwezig achtte, om zijn slag te slaan.

Het oude bondgenootschap werd verbroken en aan Oostenrijk de oorlog verklaard.

Roemenië trok ten strijde, flink toegerust, ook door het buitenland.

Het had gelegenheid gehad zich gedurende eenige jaren stevig voor te bereiden.

De legermacht was tot haar hoogste sterkte opgevoerd en van al het noodige ruimschoots voorzien.

Nu zou het spoedig den doorslag geven en in koor zong de Entente-pers Bratianu's lof.

Men prees hem als een groot staatsman, die zulk een wijs beleid had ten toon gespreid, die zoo uitnemend de kunst bleek te verstaan zijn tijd af te wachten!

Zelden werd een minister zoo uitbundig bewierookt als Roemenië's eerste minister.

En toen de Roemeensche troepen schijnbaar gemakkelijk het Oostenrijksche gebied binnentrokken, werd die lof nog grooter.

Bratiand's wijsheid en scherpzinnigheid werd door de feiten voor geheel de wereld gedemonstreerd; het succes — en het succes is immers alles in de wereld!! — was hem.

Lang heeft deze zegezang — weldra geheel verstomd — niet kunnen duren.

Spoedig keerde de kans en binnen een paar maanden was Roemenië een droevig beeld geworden van oorlogsellende.

Het grootste deel des lands, met de hoofdstad incluis, werd veroverd, ontzettende verliezen aan menschenlevens en materiaal waren te betreuren, en Hof en Regeering moesten zich in de noord-oostelijke gewesten des lands terugtrekken, waar zij, vooral sinds de omwenteling in Rusland, een kommervollen tijd doormaken.

Dit is het lot van Roemenië geweest en de vrucht van Bratianu's tot de wolken verheven politiek.

Moet men nu daarvoor alléén dezen minister verantwoordelijk stellen?

Het zou onbillijk wezen, waar zoovele anderen mede hun invloed deden gelden en het land tot den noodlottigen stap in Augustus 1916 bewogen.

Maar wel hebben ook hier de gebeurtenissen geleerd: ten eerste, welk een uiterst geringe waarde is toe te kennen aan den lof in oorlogstijd aan het wijs beleid enz. van staatslieden gebracht; en vervolgens, welk een dwaasheid, — om maar geen ander woord te bezigen — het voor kleine Staten is zich te willen mengen in den strijd der groote.

Roemenië scheen alle kansen vóór zich te hebben, en het dolf in korten tijd het onderspit, ofschoon het zich tot de tanden gewapend had.

Ook voor dit land bleek het militarisme en een tot de uiterste hoogte opgevoerde strijdmacht een *gevaar*, in stede van een middel tot beveiliging te zijn.

Want het is alleszins waarschijnlijk, dat ware het minder goed toegerust geweest en had het geen sterk leger met algemeenen dienstplicht enz. bezeten, men het *niet* van buiten in den oorlog zou hebben gedreven, wijl het dan als bondgenoot zooveel *minder waarde* zou hebben gehad.

Het lijkt geenszins overbodig hierop nog eens met nadruk de aandacht te vestigen.

Voor andere kleine landen is Roemenië's lot ook onder dit opzicht als een baken in zee.

DE OORLOG.

Weinig nieuws deze week van het Westfront, waar de reuzenslag intusschen met onverminderde hevigheid voortduurt. Met alle kracht houden de Engelsch-Fransche troepen de heftige aanvallen der Duitschers tegen en slechts op enkele kleine punten gelukt het dezen, ten koste van enorme verliezen, kleine succesjes te behalen.

Zoo spraken de Engelschen van een geringe achteruitgang bij Bezonveux, 14 Km. ten O. van Amiëns en de Franschen geven een kleine vooruitgang der Duitschers toe in het bosch van Coucy. Deze twee strijdpunten schijnen wel het hoofddoel der Duitsche aanvoerders te zijn. Amiëns, vooral de spoorlijn ten zuiden dier stad en het bosch van Coucy, ten noorden van de rivier de Aillette, waar zij het dichtst bij Parijs zijn n. l. op 98 Km., staan bovenaan op het verlanglijstje van Hindenburg. Of hij ze zal bemachtigen?

Wat Amiëns aangaat, heeft een Fransch generaal deze week verklaard: „Wanneer wij door Amiëns af te geven méér divisies der Duitschers kunnen vernietigen dan door het te behouden, welnu dan mogen zij het nemen."

Ook de Monte Renaud, een berg bij Noyon, schijnt een veelomstreden punt te zijn; hierachter immers ligt de Oise-vallei en de weg Compiegne-Parijs. Wat een menschenlevens er opgeofferd worden, kan men besluiten uit het feit, dat in één sector van Picardië een leger van 200.000 Duitschers staat saamgeperst en dat op het 153 Km. lange front 3000.000 man elkander bevechten met behulp van 30.000 kanonnen. Het front heeft zich de laatste dagen nog meer uitgebreid en op de lijn Lens-kanaal van La Bassée — O. van Armentières zijn er hevige gevechten ontbrand tusschen Duitschers en Engelschen.

In Frankrijk heeft men bovendien nog met binnenlandsche vijanden te bekampen. De Bolo-Pacha-affaire is uitgesteld, de zaak Caillaux nog in vollen gang en wie weet welke onthullingen van verraad ons nog te wachten staan, wanneer straks een zaak-Malvy, een zaak-Briand etc. wordt opgeworpen. 't Is voor de zoo dapper vechtende Franschen om er het hoofd bij te verliezen. Gelukkig voor hen, als het waar is, dat het beruchte monsterkanon in 't bosch van St. Gobain gesprongen is.

De laatste telegrammen meldden ons, dat de Duitschers tusschen Armentières en het La Bassée-kanaal 6000 Portugeezen en Engelschen gevangen namen met 100 kanonnen.

In België breken de Duitschers alle spoor- en tramrails op en wordt de bodem hier en daar gedynamiteerd. Waarom? aan een terugtocht denkt nu toch niemand meer?

Als een bewijs, hoe het wederzijdsche vertrouwen geheel gezonken is, kan de nieuwe represaillemaatregel dienen, dat Franschen en Duitschers gevangenen plaatsen in die streken, die het meest door vliegereskaders worden gebombardeerd. Treurig, dat daarover geen vergelijk te treffen is.

De Duitsch-Zwitsersche grens is voor de zooveelste maal gedurende dezen oorlog gesloten; nieuwe troepenverschuivingen, nieuwe strategische plannen, die den vijand niet bekend mogen worden.

Een nieuw conflict schijnt aanstaande met de mogelijke gevolgen, daaraan verbonden.

Duitschland heeft Spanje gesommeerd, zijn pas afgesloten contract met Amerika bekend te maken; anders volgt er 'n duikbootcampagne in 't groot en wie weet met welken uitslag. 't Was opvallend, hoeveel Spaansche schepen den laatsten tijd getorpedeerd werden, hoe de volksopinie in Spanje zich verschoof en anti-Duitsche opstootjes voorkwamen, zóódat zelfs te Cadiz het legatiegebouw van den Duitschen consul op een steenballenpartijtje werd onthaald.

Eens raakt het geduld toch ook uitgeput.

Mogen wij een telegram uit Genève gelooven, dan zou er in Oostenrijk-Hongarije weer een voedsel-crisis dreigen. Ondanks de voorraden, uit het bezette gebied binnengebracht, is er een tekort, dat niet vóór den a. s. oogst kan worden aangevuld. Merkwaardig, dat wij uit dien hoek zoo bitter weinig vernemen.

Aan het Doiran-Meer en aan de Vardar in Macedonië voor de variatie een klein gevecht, waarbij door de Bulgaren ook enkele Grieken werden gevangen genomen.

Petrograd meldde deze week, dat de Turksch-Duitsche troepen uit Batoem verdreven zijn en een flinke nederlaag hebben geleden tegen de Kaukasische troepen. Ook moet het aan de Duitsch-Oekrainische legers niet gelukt zijn Odessa te hernemen en zou het Duitsch-Turksch eskader in de Zwarte zee vernietigd zijn.

Lenin heeft geprotesteerd tegen de ontscheping van Japansche troepen onder admiraal Kato te Wladiwostok en dreigde met voortzetting van den oorlog; de admiraal zal er wel nota van nemen. Laat Lenin eerst eens den bezem doen rondgaan in eigen huis, vóór hij zich met vreemden inlaat, want in Rusland is alles nog abnormaal en heerscht er een toestand van ongekende anarchie, waar de Duitschers van profiteeren.

Hun handelwijze aldaar na 't traktaat van Brest-Litowsk is de leiddraad en hoofdgedachte geweest in de rede, door President Wilson gehouden te Baltimore op den eersten verjaardag van Amerika's oorlogsverklaring. „Doorvechten tot het einde" was zijn conclusie, „totdat de kracht der wapenen aan Duitschland de ideeën bijbrengt van Rechtvaardigheid en de gedachte aan een wereldheerschappij voorgoed doet verdwijnen."

Wanneer zal de vredesduif een der leidende regeeringspersonen weer eens de gedachte aan vrede inspireeren?

Berichten uit de Kolonie.

✠ Zuster Maria Josefa.

Gisteren morgen overleed in het St. Elisabeths-gasthuis de Eerw. Zuster Maria Josefa. De overledene in de wereld genaamd Mejuffrouw Virginia Escobar werd op Curaçao geboren den 9 Maart 1829, bereikte aldus den buitengewoon hoogen leeftijd van 89 jaren. Zij trad alhier in de Congregatie van de Z.Zrs. Franciscanessen van Breda den 15 December 1860 en deed haar religieuze professie den 2 Februari 1863.

Zij heeft zich in al die jaren zeer verdienstelijk gemaakt voor de zieken door bereiding van geneesmiddelen.

Tijdens de groote pokkenepidemie op Curaçao 1862 behoorde zij tot het heldhaftig getal zusters, die zich vrijwillig aanboden en belast werden met de verpleging dezer lijders op *Oher Asyle.*

R. I. P.

De Twee Broeders.

Woensdagavond had in het Clubgebouw der St. Jozef-Gezellen-Vereeniging te Pietermaai, de eerste uitvoering plaats van het drama DE TWEE BROEDERS. Het verdienstelijk spel der acteurs te midden van prachtige decors en eigenaardige belichting, niet minder de schitterende apotheose lokte een storm van applaus. De stampvolle zaal is de beste aanbeveling voor de beide volgende voorstellingen die morgen en a.s. Woensdag zullen plaats hebben.

Regenval

gedurende de maand Februari.

	m.M.
Fort Amsterdam	29
Westpunt	28,6
Hoffi Abao	38
Kl. St. Martha	40,4
Dokterstuin	64,7
Plantage Siberië	42
Cas Chikitoe	110
Sta. Maria	44
Sta. Rosa	36,5
Wilhelmina-tuin	35,2
Plantage Gr. St. Joris	36,5
Beekenburg	14,4
Noordkant	

Nederland.

Een Pleidooi.

De *N. Rott. Crt.* houdt een pleidooi voor het wetsontwerp door de heeren Lohman, Van der Molen, Van Veen, Van der Voort van Zijp en Van Wijnbergen ingediend, ter bevordering der gelijkstelling in de salarieering van openbare en bijzondere onderwijzers.

Het ontwerp heeft, zoo als men weet, tot strekking aan de besturen der bijzondere scholen een zoodanige bijdrage toe te kennen, dat de onder hen werkzame onderwijzers eenzelfde salaris kunnen ontvangen, als wanneer zij in hunne gemeente aan een openbare school verbonden waren.

De *N. Rott. Crt.* vindt in dit voorstel een gedachte, „die van zoo verstrekkende beteekenis en voor de ontwikkeling van ons onderwijs in zijn geheel van zoo heilzame ontwikkeling kan worden," dat zij niet kan nalaten het aan te bevelen.

„Het voorstel van den heer Lohman" — aldus het liberale blad — „komt tot de juiste gedachte terug door de vergoeding van de onder-

HAVEN-NIEUWS
VAN 6 APRIL — 20 APRIL.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Vulcanus	Breman	20 Jan	Colón	April	Suriname
Oranje Nassau	A. B. Nyboer	22 Mrt	New York	6	Suriname
Caracas	H Hiehborn	8 April	Newyork	8	La Guayra
Caracas	H Hiehborn	10	La Guayra	10	New York
Merida	A Johanson	8	Maracaibo	5	Maracaibo
Miner	Hopland	4	New York	8	New York
Merida	A Johanson	10	Maracaibo	11	Maracaibo
Merida	A Johanson	15	Maracaibo	16	La Guayra
Philadelphia	G W Goodman	17	New York	17	La Guayra
Merida	A Johanson	17	La Guayra	18	Maracaibo
Sanson	Bosse	25 Mrt	Maracaibo	27 Mrt	Maracaibo
Don Alberto	Arvelo	9 April	Maracaibo	10 April	Maracaibo
Juno	Drader	7 Jan	Jamaica	?	Amsterdam
Elka	Gundersen	4 April	N P Neus	6 April	Cuba
Buenos Aires	J P Soria	16	Colón	16	Barcelona
Whitesborne	S Holm	12	Colón	12	La Guayra

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Vida Alegre D	6 April	S Domingo	Virginia	8 April	Vela de Coro
Vesta H	5	Bonaire	Ariminta	5	Pto. Colombia
Graciosa V	6	Maracaibo	Marina	5	Maracaibo
Sirena H	7	Maracaibo	20 de Julio	6	Pto Colombia
Carlota H	7	Maracaibo	Vesta	6	Bonaire
Rita Otilia V	7	Velade Coro	Themis H	8	Vela de Coro
Ana Altagracia	8	Maracaibo	Comercio	8	La Guayra
M Leoncita	8	Aruba	Gacela	9	Maracaibo
Cleopatria	10	La Guayra	Graciosa	9	Maracaibo
Alberta A	10	Tucacas	M Leoncita	9	Aruba
Virginia H	11	Vela de Coro	Carlota	11	Maracaibo
Venecia V	11	Maracaibo	Rita Otilia	12	Vela de Coro
Felicidad V	11	Maracaibo			
Electra H	13	Maracaibo			

wijzerssalarissen vast te koppelen aan de gemeentelijke verordening en hetgeen die omtrent de salarissen der openbare onderwijzers heeft vastgesteld. Vestiging van dit beginsel in onze onderwijswetgeving achten wij zulk een uitnemend en alles overheerschend onderwijsbelang, dat alle bezwaren tegen het voorstel daartegenover in het niet verzinken."

En verder:

„Op den duur zal dan ook de gemeentelijke gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs niet zuiver kunnen werken, zoo niet de kosten van het onderwijs geheel ten laste van de gemeenten worden gebracht en dus de uitzondering van het tweede lid van het voorstel-Lohman regel wordt — waartegenover dan natuurlijk eene geheel nieuwe regeling van de vergoeding, die het Rijk aan de gemeenten zal geven, zal moeten worden gemaakt.

Doch de omstandigheid, dat het juiste stelsel van financiëele gelijkstelling van openbaar en bizonder onderwijs niet tot in alle onderdeelen zuiver in de bestaande wetgeving kan ingelascht worden, mag ons niet weerhouden, om waar de goede gedachte, gelijk in het voorstel Lohman, zich baan breekt, haar met open armen te ontvangen."

Aan duidelijkheid laat dit pleidooi weinig te wenschen over zegt het Centrum.

Met belangstelling zal men er bij de Rechtsche groepen kennis van nemen.

Of dit ook ter overzijde het geval zal wezen, of liever, of men zich daar in grooter of kleiner kring één van zin zal verklaren met deze beschouwingen van het Rotterdamsche liberale orgaan, is af te wachten.

Een algemeene instemming is weinig waarschijnlijk.

Maar de veronderstelling lijkt niet gewaagd, dat de *N. Rott. Crt.* in haar artikel meeningen weergeeft, die bij een zeker aantal liberalen worden gevonden, en indien zulke liberalen ook ter Tweede Kamer zitting hebben, dan rijzen daardoor de kansen van het ontwerp niet onbeduidend.

Van beteekenis is het in elk geval, dat het voorstel-Lohman een zóó onbewimpelde en warme verdediging vindt bij een blad als de *N. R. Crt.*

Dit wijst op een kentering en een vooruitgang, waarover wij ons van harte mogen verheugen en waaruit weer eens blijkt, dat de jarenlange onderwijsstrijd niet te vergeefs gestreden is.

Buitenland.

DUITSCHLAND.

De Rede van den Rijkskanselier.

Hetgeen Lloyd George over Elzas-Lotharingen gezegd heeft, beantwoordde de rijkskanselier aldus:

Ook nu spreekt hij weder van een onrecht, dat Duitschland in 1871 Frankrijk aangedaan heeft.

Elzas-Lotharingen — voor u behoef ik dit niet te zeggen, maar in het buitenland schijnt men het nog niet te weten — omvat voor het grootste gedeelte zuiver Duitsche gebieden, die door een eeuwenlang voortgezette overweldiging en rechtsbreuk van het Duitsche rijk losgescheurd waren tot eindelijk in 1799 de Fransche revolutie het laatste gedeelte verslond. Toen werden zij Fransche provincies.

Toen wij in den oorlog van 1870 de ons vroeger ontrukte landstreken terug eischten, was dat geen verovering van vreemd gebied, maar een recht, hetgeen men nu eigenlijk een desannexatie neemt. En deze desannexatie is dan ook door de Fransche nationale vergadering, de wettige vertegenwoordiging van het Fransche volk, in de zitting van 29 Maart 1871 met groote meerderheid van stemmen uitdrukkelijk erkend.

En ook in Engeland, mijne heeren, sprak men toen geheel anders dan nu.

Ik kan mij op een klassieken getuige beroepen. Het is niemand minder dan de beroemde Engelsche geschiedschrijver Thomas Carlyle, die in een brief aan de „Times" en wel in December 1870, het volgende schreef: Geen volk heeft zoo'n gevaarlijken nabuur, als Duitschland dien gedurende de laatste 400 jaren in Frankrijk bezat. Duitschland zou dwaas zijn, als het er niet aan dacht een dergelijke grenswijziging tusschen zich en zoo'n nabuur tot stand te brengen, als het er de gelegenheid toe heeft.

Ik merk op, dat ik de zeer harde uitdrukking, welke Carlyle in dit verband tegen Frankrijk gebruikt, mijnerzijds niet herhaald heb.

Ik ken geen natuurwet, geen besluit van een hemelparlement, krachtens welke Frankrijk alleen van alle aardsche wezens niet verplicht zou zijn, een deel van geroofde gebieden terug te geven, als de eigenaars, aan wie zij ontrukt zijn, een gunstige gelegenheid hebben ze te heroveren.

En in gelijken zin spraken zich ook aanzienlijke Engelsche personagen uit, ik noem slechts de „Daily News".

En nu de rede van Wilson. Mijne heeren, ook hier constateer ik, dat de toon anders geworden is. Het schijnt, dat de eenstemmige afwijzing van Wilsons poging in zijn antwoord op de Pauselijke nota om tweedracht tusschen de Duitsche regeering en het Duitsche volk te zaaien haar invloed gehad heeft.

Deze eenstemmige afwijzing kon Wilson reeds op den rechten weg brengen.

Het begin daartoe is willicht gemaakt, want nu is ten minste geen sprake meer van onderdrukking van het Duitsche volk door een autocratische regeering en de vroegere aanvallen op het Hohenzollern-huis zijn niet herhaald.

Op de scheeve voorstellingen der Duitsche politiek, die ook thans nog in Wilson's boodschap te vinden zijn, wil ik hier niet ingaan, maar afzonderlijk de punten bespreken, die Wilson behandelt.

Er zijn niet minder dan 14 punten, waarin hij zijn vredesprogram formuleert en ik verzoek u om geduld te oefenen, wanneer ik deze 14 punten zoo kort mogelijk hier bespreek.

Punt 1 verlangt, dat er geen geheime nationale overeenkomsten meer zullen plaats hebben.

Mijne heeren, de geschiedenis leert, dat wij ons het eerst met een vèr verspreide publiciteit der diplomatieke overeenkomsten konden eens verklaren.

Ik herinner er aan, dat ons defensief verbond met Oostenrijk-Hongarije sinds het jaar 1888 aan de heele wereld bekend was, terwijl de overeenkomsten tusschen de vijandelijke staten voor een offensief eerst in den loop van den oorlog, het laatst door de onthullingen der Russische geheime documenten, bekend zijn geworden. Men heeft het bewijs, dat wij geheel bereid konden zijn op dit voorstel in te gaan en de publiciteit der onderhandelingen tot algemeen politiek beginsel te verklaren.

2. In het tweede punt eischt Wilson de vrijheid der zeeën en de volkomen vrijheid der scheepvaart op de zeeën in oorlog en vrede. Dit wordt ook door Duitschland als één der eerste en gewichtigste toekomsteischen opgesteld.

De door Wilson aan het slot bijgevoegde beperking — ik behoef ze niet woordelijk weer te geven — is niet begrijpelijk en schijnt overbodig en zou best kunnen vervallen.

In hooge mate belangrijk echter zou het voor de vrijheid der scheepvaart in de toekomst zijn, wanneer ook van de krachtig versterkte vloot-steunpunten op de belangrijke internationale verkeerswegen, zooals Engeland die in Gibraltar Malta, Aden, Hongkong, de Falklandseilanden en op vele andere plaatsen onderhoudt, kon worden afgezien.

3. De terzijdestelling van alle economische beperkingen. Ook wij zijn het geheel eens met terzijdestelling der economische beperkingen, die op overdreven wijze in den handel ingrijpen. Ook wij veroordeelen den economischen oorlog, die onafwendbaar de oorzaak van toekomstige oorlogsverwikkelingen met zich zou brengen.

4. Beperking der bewapeningen. Naar reeds vroeger door ons verklaard werd, is het denkbeeld van beperking der bewapening geheel van een karakter om wel besproken te worden. De financiëele toestand van alle Europeesche staten na den oorlog zou wel een reden zijn om een bevredigende oplossing ten zeerste in de hand te werken. (Zeer juist.)

Men ziet dus, mijne heeren, over de vier eerste programma-punten zou men zonder moeilijkheden tot overeenstemming kunnen komen.

5. De vereffening van alle koloniale aanspraken en conflicten. De praktische doorvoering van het door Wilson opgestelde grondbeginsel in de werkelijkheid zal eenige moeilijkheden ontmoeten.

In elk geval geloof ik, dat het voorloopig aan het grootste koloniale rijk, Engeland, overgelaten kan worden, hoe het zich tegenover dit voorstel van zijn bondgenoot, wil stellen.

Bij de onvoorwaardelijke ook door ons geëischte hervorming van het koloniale bezit kan over dit programpunt te gelegenertijd gesproken worden.

6. De ontruiming van het Russische gebied. Nadat de ententestaten geweigerd hebben binnen den tusschen Rusland en de vier bondgenooten overeengekomen termijn zich bij de onderhandelingen aan te sluiten moet ik in naam der laatste elke latere inmenging afwijzen.

Wij staan hier voor kwesties, welke alleen Rusland en de vier verbonden mogendheden aangaan.

Ik vertrouw vast, dat de Westelijke grensvolkeren van 't voormalige Russische keizerrijk door de toepassing van het zelfbestemmingsrecht er in slagen zullen tot een goede verstandhouding zoowel onderling als met het overige Rusland te komen, waarvoor wij allervurigst den terugkeer van orde en rust, de welvaart van het land en vaste toestanden wenschen.

7. Ik ga nu tot de Belgische kwestie over. Wat de Belgische kwestie betreft, is door mijn ambtsvoorgangers herhaaldelijk verklaard, dat op geen enkel tijdstip gedurende den oorlog de geweldadige inlijving van België bij Duitschland een programpunt der Duitsche politiek gevormd heeft.

De Belgische kwestie, behoort tot het complex der kwesties welker bijzonderheden door de oorlogs- en vredesonderhandelingen moeten geregeld worden.

Zoolang onze vijanden zich niet zonder voorbehoud op het standpunt stellen, dat de integriteit van het gebied der verbondenen den eenig mogelijken grondslag voor vredesbesprekingen kan bieden, moet ik aan het tot nu toe steeds ingenomen standpunt vasthouden, en de afzonderlijke behandeling der Belgische aangelegenheid buiten de algemeene discussie om afwijzen.

8. Bevrijding van Fransch grondgebied. De bezette deelen van Frankrijk zijn een waardevol vuistpand in onze hand. Ook hier vormt de geweldadige inlijving geen deel der officiëele Duitsche politiek. De voorwaarden en modaliteiten der ontruiming, die met de levensbelangen van Duitschland rekening moeten houden, zijn tusschen Duitschland en Frankrijk overeen te komen.

Ik kan slechts nogmaals uitdrukkelijk verklaren, dat van een verdeeling van rijksgebieden nooit of nimmer sprake kan zijn. Het Rijksland heeft zich steeds meer aan het Duitsche samenstel aangepast en heeft zich op zeer verblijdende wijze economisch steeds meer ontwikkeld. Het land, waarvan meer dan 87 percent de Duitsche moedertaal spreekt, zullen wij ons door de vijanden onder een of andere schoone leuze niet weder laten afnemen, (levendig bravo.)

9. 10. en 11. Italiaansche grenzen, nationaliteitskwestie der Donaumonarchie, Balkanstaten. Wat de door Wilson onder 9, 10 en 11 behandelde kwesties betreft, zoo raken zij zoowel met de Italiaansche grenskwestie als met die van de toekomstige ontwikkeling der Oostenrijk-Hongaarsche monarchie en de kwesties van de toekomst der Balkanstaten, punten, waarbij voor het grootste gedeelte politieke belangen van onzen bondgenoot Oostenrijk-Hongarije overwegend zijn.

Waar Duitsche belangen in het spel zijn, zullen wij, die met den meesten nadruk handhaven. Toch zou ik de beantwoording van de voorstellen van Wilson in deze punten op de eerste plaats aan den minister van buitenlandsche zaken der Oostenrijk-Hongaarsche monarchie willen overlaten.

De nauwe verbinding met de verbonden Donaumonarchie is het middelpunt van onze huidige politiek en moet het richtsnoer voor de toekomst zijn.

De trouwe wapenbroederschap, welke gedurende den oorlog zoo schitterend uitgekomen is, moet ook in vredestijd nawerken. Zoo zullen wij ook onzerzijds alles in het werk stellen, opdat voor Oostenrijk-Hongarije een vrede tot stand komt, welke met zijn rechtvaardige verlangens rekening houdt.

12. Turkije. Eveneens zou ik in de onder 12 van Wilson genoemde aangelegenheid, welke onzen dapperen en machtigen bondgenoot Turkije aangaan geenszins op het positie kiezen der Turksche staatslieden willen vooruit loopen.

De integriteit van Turkije en de bescherming van zijn hoofdstad, welke met de kwestie der zee-engte nauw verband houdt, zijn gewichtige levensbelangen, ook van het Duitsche rijk.

Onze bondgenoot kan hierbij steeds op onze uitdrukkelijkste hulp rekenen.

13. Polen. Niet de entente, die voor Polen slechts ledige woorden vond en voor den oorlog nooit bij Rusland voor Polen opgekomen is, maar het Duitsche rijk en Oostenrijk-Hongarije waren het, die Polen van het tsaristische regime, dat zijn nationaal karakter onderdrukte, bevrijdden. Laat men het daarom aan Duitschland, Oostenrijk-Hongarije en Polen overlaten over de toekomstige inrichting van Polen tot overeenstemming te komen.

Wij zijn, zooals uit de onderhandelingen en verklaringen van het laatste jaar blijkt, uitstekend op weg daarheen.

14. De volkerenbond. Wat punt 14 betreft, sta ik, zooals uit mijn tot dusverre gevoerde politieke activiteit blijkt, sympathiek tegenover elke gedachte, welke voor de toekomst de mogelijkheid of waarschijnlijkheid van oorlogen uitschakelt en een vreedzaam harmonisch samenwerken der volkeren bevorderen kan.

Als de door president Wilson opgeworpen gedachte van een volkerenbond bij nadere uitwerking derzelve en onderzoek werkelijk in den geest van volkomen rechtvaardigheid tegenover allen zonder eenig vooroordeel kan ten uitvoer gebracht worden, zoo is de keizerlijke regeering gaarne bereid, als alle andere zwevende kwesties geregeld zijn, een onderzoek naar de grondslagen van zulk een volkerenbond in te stellen.

Mijne heeren. Gij hebt de redevoering van Lloyd George en de voorstellen van president Wilson leeren kennen. Ik moet herhalen, wat ik in het begin gezegd heb: Wij moeten ons nu afvragen of uit deze rede en voorstellen werkelijk een ernstige wil tot den vrede blijkt.

Zij bevatten zeker grondslagen voor een algemeenen wereldvrede, welke wij ook aanvaarden en welke uitgangs- en eindpunten voor onderhandelingen kunnen vormen.

Waar echter concrete kwesties ter sprake komen, punten, welke voor ons en onze bondgenooten van beslissende beteekenis zijn, daar is de wil naar vrede minder merkbaar.

Onze tegenstanders willen Duitschland niet vernietigen, maar zij zien begeerig naar gedeelten van ons land en dat onzer bondgenooten.

Zij spreken met achting van Duitschlands positie, maar daardoor dringt telkens weer de opvatting, dat wij schuldigen zijn, die boete moeten doen en verbetering beloven.

Zoo spreekt hij, die al onze vroegere verklaringen over onzen wil tot vrede, als een zuiver teeken van zwakheid beschouwde.

Van dit standpunt, van deze begoocheling moeten de leiders der entente zich eerst losmaken.

Om hun dit te vergemakkelijken zou ik er aan willen herinneren, hoe de toestand werkelijk is.

Laat hun dit gezegd zijn: Onze militaire toestand was nooit zoo gunstig als nu is. Onze geniale aanvoerders zien met onverminderd vertrouwen op de overwinning de toekomst te gemoet. Door het geheele leger, door officieren en manschappen gaat een ongebroken strijdlust.

Ik herinner aan het woord, dat ik den 29sten November in het huis sprak. Onze herhaaldelijk uitgesproken bereidheid om vrede te sluiten, de geest der verzoeningsgezindheid, welke uit onze voorstellen sprak, mogen geen vrijbrief voor de entente zijn om den oorlog steeds te verlengen.

Dwingen onze vijanden ons hiertoe, zoo moeten zij ook de daaruit voortvloeiende gevolgen dragen.

Als de leiders der vijandelijke mogendheden dus werkelijk tot vrede geneigd zijn, mogen zij hun program nogmaals herzien of zooals Lloyd George zeide aan een „reconsideration" onderwerpen.

Als zij dat doen en met nieuwe voorstellen komen, dan zullen wij ze ook ernstig onderzoeken, want ons doel is geen ander dan het herstel van een blijvenden, algemeenen vrede.

Maar deze duurzame, algemeene vrede is zoolang niet mogelijk, als de integriteit van het Duitsche rijk, de veiligheid van zijn levensbelangen en de waardigheid van ons vaderland niet gewaarborgd blijven.

Tot dan toe is het parool: kalm aaneen gesloten blijven en afwachten. Voor dit doel zijn wij allen eensgezind (levendige bravo's.)

Over de methoden en de modaliteiten kan men verschillende meeningen hebben. Maar laten wij alle meeningsverschillen ter zijde stellen.

Strijden wij niet over formules, welk bij den razenden loop der wereldgebeurtenissen immer te kort schieten. Behouden wij boven alle partijstellingen 't eene gemeenschappelijke doel voor oogen: het welzijn van het vaderland.

Laat ons eensgezind zijn: regeering en volk en de overwinning zal ons zijn. Een goede vrede zal en moet komen.

Het Duitsche volk draagt op bewonderenswaardige wijze het lijden en de lasten van den oorlog. Hiermede in verband denk ik vooral aan het lijden van den kleinen arbeider en den weinig gesalarieerden beambte.

Maar zij allen, mannen en vrouwen willen volhouden en doorzetten. In politieke rijpheid laten zij zich niet door slagwoorden begoochelen: zij weten te onderscheiden tusschen werkelijkheden en gelukbelovende droomen. Zulk een volk kan niet ten onder gaan. God is met ons. Hij zal ook in de toekomst met ons zijn. (Levendige toejuichingen.)